

законодавства в частині збільшення обсягів, як власних доходів місцевих бюджетів, так і місцевих податків та зборів, зокрема: ліквідовані неефективні податки, видатки на адміністрування яких були більшими, ніж надходження від них; введено нові податки; розширено перелік об'єктів оподаткування; змінено податкові ставки; розширено коло платників податків; окремі загальнодержавні податки віднесено до місцевих податків тощо.

Беручи до уваги, що запровадження та встановлення розміру ставок місцевих податків і зборів (в межах, визначених Податковим кодексом) є повноваженнями органів місцевого самоврядування, вони мають реальні можливості впливати на обсяги надходжень зазначених платежів до відповідних бюджетів. Відповідно, формування значної частини доходів власних бюджетів знаходиться у прямій залежності від того, наскільки ефективно органи місцевого самоврядування зможуть організувати весь комплекс робіт по запровадженню та мобілізації місцевих податків і зборів.

Список використаних джерел:

Бюджетний кодекс України : прийнятий 8 липня 2010 року № 2456-VI (зі змінами) // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – № 50-51. – 572 с.

Закон України про місцеве самоврядування в Україні : прийнятий 25 трав. 1997 р. № 280/97-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – 170 с.

Внутрішні та зовнішні ресурси для розвитку громади або Чому брак грошей не є первинною проблемою громади? (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук, Маркіян Дацишин. – К. : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 152 с.

Джерела та механізми фінансування місцевого економічного розвитку. Навчальний посібник. / Авт. кол. : В. Мамонова, Н. Балдич, Н.Гринчук, Л. Чорній, К. Рубановський, М. Борода. – К. : Центр громадської експертизи. Проект «Місцевий економічний розвиток міст України», 2013. – 176 с.

Інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади / За заг. ред. доктора наук з державного управління, професора, В.М. Олуйко. – К. : Ваіте, 2017. – 432 с.

СТРАТЕГІЧНІ ЗАДАЧІ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

К. Д. Кушнір, М. Л. Маргарян

***Придніпровська державна академія будівництва та архітектури e-mail:
k.katrin1999@gmail.com***

Протягом останніх років економічне становище України можна характеризувати значним розширенням масштабів тіньової економіки та посиленням її впливу на соціально-економічне життя суспільства. Прояви тіньової економіки сприяють скороченню в структурі бюджету податкових

надходжень за рахунок розвитку та вдосконалення різних схем ухилення від сплати податків, негативно впливає на всі економічні процеси.

оцінки тіньової економіки у зарубіжних експертів, наприклад у Ф. Шнайдера. Він оцінює її розмір в Україні в діапазоні від 46 до 53 відсотків ВВП [2, с.38]. Ситуація із економічною "тінню" в Україні є досить тривожною не лише у порівнянні із сусідніми країнами, але й загалом у світі. Економісти виділяють три сфери тіньової економіки:

- неофіційна економіка (легальні види економічної діяльності, у рамках яких має місце не фіксоване офіційною статистикою виробництво товарів і послуг, приховання цієї діяльності від податків);
- фіктивна економіка (хабарництво, приписки, спекулятивні угоди й інші види шахрайства, зв'язані з одержанням і передачею грошей);
- підпільна економіка (усі заборонені законом види економічної діяльності).

Для багатьох відхід у "тінь" – питання виживання, хоча загалом для економіки явище швидше негативне. Адже недоотримуючи податки, держава недофінансовує цілу низку програм або ж змушена покривати бюджетний дефіцит за рахунок позик. Кожен український уряд бореться з тіньовою економікою, але значних результатів не досягло. Її рівень все одно балансує на показнику в 35-50%, кожен третій українець працює неофіційно, а виплачені «у конвертах» зарплати становлять десятки мільярдів гривень. [4, с.76]

Масштаби тіньової економіки досягли критичного рівня, а можливо і перевищують усі критичні показники.

В Україні питання ускладнює велика кількість факторів: - зatoryжна соціально-економічна криза в країні; - зловживання використанням бюджетних коштів; - криміналізація суспільства;

- надмірний податковий тягар для населення, як наслідок невваженої податкової політики;
- непродуктивний витік капіталів закордон;
- тіньова психологія та тіньова мораль нашого суспільства.

Крім того, на рівень тіньової економіки впливають опосередковані фактори, такі як війна на Сході країни, несприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура (досягнення цінового дна на ключових товарних ринках вітчизняного експорту), ускладнення товарних відносин із РФ - основним торговельним партнером, недовіра до дій влади серед населення, політична невизначеність, високий рівень безробіття. [5]

Основні прояви тіньової економіки такі: нелегальна зайнятість та заробітна плата; готівкові операції, що не обліковуються; нелегальні зовнішньоекономічні операції; виготовлення та реалізація необлікованої продукції, реалізація товарів за заниженими цінами; збільшення витрат за рахунок завищення вартості придбаних товарів тощо.

Український уряд працює у напрямі зменшення тінізації оплати праці

пов'язаної з низькою вартістю робочої сили шляхом підвищення мінімальної зарплатні і прожиткового мінімуму, однак, розмір цих стандартів досі залишається на низькому рівні. Крім того, так і не відбулося індексації соціальних виплат у повній мірі. Додатково мінфін скоротив, стипендії студентам, (крім окремих груп), що підштовхне їх працюючу частину погоджуватися з втратою соціальних гарантій на користь прихованих заробітних плат. [3, с.58]

Пріоритетними напрямками детінізації економіки є:

- посилення боротьби з корупцією та очищення влади;
- створення умов для легалізації зайнятості;
- удосконалення контролю за зовнішньоекономічною діяльністю;
- створення сприятливого бізнес-середовища;
- протидія легалізації (відмиванню) тіньових доходів тощо.

Тіньова економіка – це не тільки різні бізнес-схеми мінімізації оподаткування, але й більш зрозуміла простому українцеві реальність – різноманітні хабарі та "подяки", отримання зарплатні "в конверті", таксування без отримання ліцензії, надання квартири в оренду без попередження податкової та багато іншого, що видається цілком звичайним і зрозумілим, але від того не стає менш протизаконним. Це і є щоденна тіньова економіка, від якої ой як тяжко відмовитися окремо взятому українцю. І такий підхід зламати набагато складніше, ніж прийняти і впровадити навіть найбільш правильні закони. Ця частина тіньової економіки не несе значної загрози фінансовій безпеці країни, а недоотримання коштів у бюджет варто сприймати як невід'ємну частину сучасних реалій економічних відносин. Основними напрямками детінізації економіки на початкових етапах повинні бути легалізація доходів (протидія схемам з використанням збитковості на підприємствах і видачі зарплатні у конвертах) і адаптація податкових реформ до сучасних умов, без створення додаткового навантаження на бізнес та населення.

Пріоритетними реформами вважати такі, що сприяють поверненню тіньових капіталів у легальну економіку, упереджують формування тіньових фінансових потоків та витік капіталу в офшори, а також спрямовують амністовані капітали некримінального походження на інноваційну діяльність. Причинами покращення можна вважати зменшення залишків готівкових коштів в обігу поза депозитними корпораціями (на 5,3%), зменшення готівки в грошовій масі, зниження попиту на іноземну валюту. Результатом цього можна вважати збільшення довіри до банківської системи та стабільності курсу гривні. [2, с.54]

Динаміку детінізації економіки України стримують:

- низька довіра до інститутів влади;
- зберігаються виклики стабільності фінансової системи;
- наявність непідконтрольних владі територій, утворених у ході військової агресії на території країни.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що, тіньова економіка за роки

незалежності України ніяк не втратила своєї актуальності, навпаки, відмічається загострення процесів тінізації у всіх сферах нашого життя. Показники тіньової економіки залишаються на високому рівні. Тіньова економіка може зменшитися, якщо в країні буде стабільність і більш-менш нормальний рост економіки.

Список використаних джерел:

Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/kontrolno-perevirochna-robota/> <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/dosudove-slidstvo/> <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zapobigannya-proyavam-korupts/insha-informatsiya-pro>

Варналій З. С. Теоретичні засади, детінізації економіки України / З. С. Варналій // Вісник Вінницького політехнічного інституту: економіка та менеджмент. – Вінниця: ВНТУ, 2014.

Тищук Т. А. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрями подолання: аналіт. доп. / Т. А. Тищук, Ю. М. Харазішвілі, О. В. Іванов; за заг. ред. Я. А. Жаліла. – К.: НІСД, 2011. – 96 с.

Засянська О.В. Теоретичні основи боротьби з тіньовою економікою / О.В. Засянська // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 5. – С. 76-84;

Шулькевич В.В. Проблеми детінізації економіки України в сфері оподаткування / Шулькевич В.В., Хринюк О.С. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2012-40.pdf1>;

УДК 334.78:631.145:338.432

**ВПЛИВ ЛАТИФУНДИСТІВ НА
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК**

І. М. Лесік

Миколаївський національний аграрний університет

e-mail: lesik@mnaui.edu.ua

Глобалізаційні процеси та кризові явища у світовій економіці безпосередньо впливають та зумовлюють виробничу спеціалізацію країн, зважаючи на їх географічне розташування, природно-кліматичні та інші соціально-політичні, організаційно-економічні, науково-технологічні передумови. На сучасному етапі в Україні, яка знаходиться на стадії перехідної економіки та потребує докорінних трансформацій на шляху до стабілізації політико-правової, фінансово-економічної ситуації, міжнародна спеціалізація супроводжується нераціональною структурою експорту, у якій домінують сировинні товари.

Сьогодні на вітчизняному ринку сільськогосподарської продукції утворення крупних латифундій, шляхом поглинання дрібних підприємств, можна розглядати як імовірність забезпечення вимог і потреб світового ринку